

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний аграрний університет
ім. В. В. Докучасва**

ЕКОНОМІЧНІ ЧИТАННЯ

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 85-річному ювілею
професора ВІКТОРА ЙОСИПОВИЧА ШИЯНА,
19 лютого 2021 р.**

Харків–2021

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Ульянченко О.В., чл.-кор. НААНУ, д-р екон. наук, професор (головний редактор); **Кукса І.М.**, д-р екон. наук, професор (заступник головного редактора); **Петров В.М.**, канд. екон. наук, професор університету; **Філімонов Ю.Л.**, канд. екон. наук, доцент; **Ломовських Л.О.**, д-р екон. наук, професор; **Олійник Т.І.**, д-р екон. наук, професор; **Пашенко Ю.В.**, канд. екон. наук, доцент (відповідальний секретар).

Економічні читання: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 85-річному ювілею професора В.Й. Шияна, 19 лютого 2021 р. / Харків. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків: ХНАУ, 2021. – 510 с.

До збірника включено результати досліджень вітчизняних та іноземних науковців і здобувачів вищої освіти усіх рівнів, де висвітлено актуальні аспекти розвитку економіки України та інших країн.

Розраховано на вчених, викладачів, здобувачів освіти та фахівців, які займаються питаннями розвитку економіки.

Друкується за редакцією авторів.

ЗМІСТ

СТУДІЯ 1. ЕКОНОМІКА	13
Олійник О.В. Проблема інтегральної оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств у наукових працях В.Й. Шияна	13
Кучер А. В., Кучер Л. Ю., Хелдак М. Формування сучасної парадигми економіки сільського господарства на основі праць професора В. Й. Шияна	16
Amit Kumar Goel Covid-19, Impact on the Economics Growth of India & Ukraine	20
Vasylyk S.K., Chornomord Ye.Ye. The role of the institute of single crystals (Kharkiv) in the innovative activity of Ukraine	21
Samoilyk Iu. The Scandinavian (or Nordic) economy: international comparison	24
Аверкина М.Ф., Гарбарук Т.К. Зміст розвитку країн на засадах стійкості	26
Аверкина М.Ф., Кіндрат К.С. Зовнішня торгівля як складова зовнішньоекономічної діяльності	28
Алещенко Л.О. Світовий досвід розвитку молодіжного підприємництва	31
Бабець І.Г. Інструменти активізації надходження прямих іноземних інвестицій в економіку регіонів України	34
Баценко Л.М., Кулик Л. Фактори, що впливають на вибір методу оцінки персоналу на підприємстві	37
Бездень М.В., Томашук І.В. Вплив глобалізаційних процесів на соціально-економічний розвиток України	40
Беленкова М.І. Види суб'єктів господарювання у сільському господарстві України	41
Бережанська А.П., Томашук І.В. Особливості європейської економічної інтеграції	44
Болотова В.В. Оцінка ефективності діяльності диверсифікованого підприємства	45
Боровік Л.В. Управління інвестиційними процесами в аграрних підприємствах регіону	48
Булкіна І.А, Нікітченко П.Д. Нормативне регулювання імпортової діяльності в Україні	51
Васильєва О.О. Людський капітал в економічному зростанні аграрного виробництва	54
Веленгура В.С. Вплив COVID-19 на економіку України: попередній аналіз	56
Вернигора М.В. Особливості міжгосподарських зв'язків між виробничою	57

та переробною сферою в аграрному секторі економіки	
Вишневецька О.В. Сутність і особливості ринку паливно-енергетичних ресурсів	59
Герасименко А.В. Значення, роль соціально-економічних чинників мотивації праці	62
Гончарова К.І. Сучасний стан ринку соняшнику та ефективність його виробництва	63
Гриник І.С. Теоретичні засади дослідження механізмів фінансового забезпечення сталого розвитку регіонів	66
Грошев С.В. Системи фармменеджменту: як інструмент smart-спеціалізації фермерських господарств	69
Димитрієва Т.І. Інноваційний менеджмент в органах влади	72
Древаль Ю.Д. Доповіді МОП до Всесвітнього дня охорони праці як джерело соціального захисту сільськогосподарських працівників	75
Жабинець О.Й. Особливості структурної економічної політики польських міст	78
Ільїна М.В., Шпильова Ю.Б. Системні заходи удосконалення процесів формування платформених ринків	79
Коваленко М.М., Масюк О.В. Аспекти побудови механізму державного регулювання розвитку тваринницької галузі України	81
Корженко О.А., Кравцова А.Р. Прибуток та його роль у підвищенні конкурентоспроможності підприємства	84
Кравченко Ю.М. Стандартизація як фактор підвищення якості та конкурентоспроможності агропродовольчої продукції	86
Крупіна С.В., Стоянова І. М. Визначення та вимір конкурентоспроможності підприємств	88
Кузьменко Т.М. Сутність поняття "рейдерство"	90
Кулинич К.В. Еколого-економічні аспекти ефективного використання сільськогосподарських земель	92
Литовченко Т.В. Удосконалення годівлі корів як технологічний фактор ефективного виробництва молока	95
Ломовських Л.О., Андрейко І.М., Штагер Е.Д. Сучасний стан розвитку сільського господарства України	97
Ляліна Н.С., Коваленко Л.М. Соціально-економічні тенденції розвитку сільського господарства України	100
Ляшенко С.Д. Ефективність промислового овочівництва та показники її визначення	103
Марченко М.В. Переваги та недоліки цифровізації у сільському господарстві	105
Мерчанський В.В. Конкурентні переваги підприємств АПК на зовнішніх ринках	106
Мещеряков В.Є., Філімонов Ю.Л. Інвестування у землі сільськогосподарського призначення	108
Михальчук Л.В., Рагулич О.Ю. Підвищення конкурентоспроможності підприємства внаслідок використання брендингу	109

Міроєвська М.В. Значущість енергетичних ресурсів в системі цінностей економічного розвитку України	112
Міщенко Л.О. Інфраструктура ринку праці	114
Найда О.Ф., Томашук І.В. Навколишнє середовище та економіка природокористування в умовах глобалізації	116
Нікітченко І.В. Стан зрошуваного землеробства аграрних підприємств України та Харківської області	118
Онегіна В.М., Антощенкова В.В. Новітні чинники конкурентоспроможності продукції на світовому ринку молока	120
Патицька Х.О. Дослідження центрально-периферійних взаємодій: наукові тренди	123
Пашенко Ю.В. Проблеми становлення біоекономіки в Україні	126
Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Соціально-економічні наслідки сучасної технологічної революції	128
Подлужна Н.О., Долга В.С. Можливість адаптації досвіду країн «великої сімки» щодо формування державної регіональної політики України	131
Рудь Н.Т., Кльоц Я.М. Використання матриці ризику в управлінні інноваційним проектом	134
Синюра-Ростун Н.Р. Систематизація чинників тінізації сфери послуг України	137
Славков М.П. Аналіз здійснення державної житлової політики в зарубіжних країнах	140
Страпчук С. І. Екологічні засади сталого розвитку сільського господарства	142
Ткаченко С.Є. Особливості цифрової економіки у глобальному світі	144
Ткаченко Т.Г., Сисоєва С.І. Економіка і туризм	146
Томашук І.В. Сучасний стан розвитку сільських територій України: децентралізація влади	148
Томашук І.В., Андрієвська В.А. Економічний механізм забезпечення платоспроможності підприємства	152
Худавердієва В.А., Бережна І.О. Сучасні проблеми управління потенціалом підприємства	153
Чернікова Н.М. Інновації як основа цифровізації економіки	156
Чуйко Н.В., Ключко В.М. Особливості інвестиційної діяльності аграрного сектору на регіональному рівні	159
Шелудько Л.В., Онищенко О.С. Демографічна криза в Україні та її наслідки	161
Шиян Д.В., Котельникова Ю. М. Окремі аспекти оцінки якості кадрового забезпечення сільських територій	163
Шубалий О.М. Сучасні напрями формування кадрової політики підприємства	166
СТУДІЯ 2. МЕНЕДЖМЕНТ	168
Арбузова Т.В. Антикорупційний комплаєнс в публічному секторі та бізнесі як механізм превенції корупції	168
Баценко Л.М., Галенін Р.В. Шляхи вдосконалення управління	171

персоналом

Баценко Л.М., Шевченко М.А. Система навчання персоналу як чинник конкурентоспроможності підприємства	174
Бержанір А.Л. Теоретичні аспекти впровадження соціальної звітності аграрних підприємств	176
Воронкова А.А., Куцина Л.В. Проблеми оцінки результатів діяльності об'єднаних територіальних громад	178
Герман В.О., Сергієнко Т.І. Особливості формування політики соціально-орієнтованого управління	180
Дашутіна Л.О., Ярмош Т.А. Управління інноваційною діяльністю організації	182
Євченко В.В. Самоменеджмент як метод управління особистою кар'єрою менеджера	184
Жмайлова О.Г., Загребельна А.О., Куц Є.О. Формування системи управління та адміністрування трудовим персоналом підприємства	187
Зеленський М.С. Методичні підходи до визначення рівня тіньової економіки	190
Зось-Кіор М.В., Ільїн В.Ю., Свирида Е.О. Менеджмент трудового потенціалу організації	192
Крамаренко К.М. Соціально-психологічні методи в системі управління сучасним підприємством	195
Кривошея Є.В. Регіональна особливість розвитку підприємництва в умовах євроінтеграції	197
Лисенко В.П. Екологічний менеджмент як інструмент управління	200
Мельниченко О.А. Доповнення переліку принципів управління	202
Михайлова Л.І., Манукян С.Р. Роль HR - менеджменту в сучасних підприємствах	204
Могильна Л.М., Максичка А.Ю. Управління виробництвом продукції рослинництва	207
Нежид Ю.С. Організаційно-економічний механізм регулювання зайнятості в аграрному секторі: орієнтири побудови і розвитку	209
Орлов В.В., Міронова О.В. Роль Агентства з розшуку та менеджменту активів у розвитку антикорупційної інфраструктури в Україні	211
Остапенко Р.М. Концептуальні підходи до стратегічного управління аграрними підприємствами	213
Пархоменко Н.О. Інструменти предиктивної аналітики в прогнозуванні розвитку бізнес-систем	216
Піскун А.В. Теоретичний аспект результативності та ефективності діяльності підприємства	217
Птащенко А.В. Соціально-небезпечні хвороби як сфера державно-управлінської діяльності	218
Сергієнко Т.І. Формування нової концепції механізму соціально-орієнтованого управління	220
Ситник А.В. Основні складові управління ефективністю галузі рослинництва	222

Сорокотяга М.С. Форми і види диверсифікації підприємств галузі сільського господарства	224
Статівка Н.В., Бублій М.П. Основні напрями зміни організаційних комунікацій	226
Таран О.М. Формування системи управління інноваціями	228
Тірон-Воробйова Н.Б., Фоміна К.А. Діанетика - тотальна влада над людьми у контексті реактивного розуму	230
Ткаченко В.В. Операційна стратегія як невід’ємний елемент виробничого менеджменту	231
Транченко Л.В., Транченко О.М. Формування стратегії розвитку регіонального туристично-рекреаційного комплексу	233
Хірса І.М. Аналіз інноваційної інфраструктури підприємств в умовах цифровізації	235
Хлопоніна-Гнатенко О.І., Степаненко Т.О. Стан та тенденції розвитку органічного виробництва в Україні	237
Худавердієва В.А., Карел Т.Г. Проблеми управління інвестиційною діяльністю вітчизняних підприємств	240
Шелудько Р.М., Доценко А.Ю. Тінізація української економіки та шляхи її подолання	243
СТУДІЯ 3. МАРКЕТИНГ	245
Dr. Asma Farooque Role of advertising in social and economic development of India	245
Баюра В.І., Лакомова М.С. Успішність маркетингової оборонної стратегії	246
Боліла С.Ю., Прийма Н.В. Маркетингові дослідження ринку квітів та квіткових композицій	249
Дронова Т.С. Маркетингові дослідження доцільності запровадження дистанційної освіти в Україні та світі	252
Єфремова Н.О., Пономарьова М.С. Значення та роль соціально відповідального маркетингу в агробізнесі	254
Зарецька В.Є. Роль маркетингових досліджень у забезпеченні належної роботи підприємства	255
Зюзіна М.О., Масленникова А.А., Хурдей В.Д. Вплив пандемії COVID-19 на маркетинг і поведінку споживачів	256
Кузіна В.Ю. Реалії сучасного маркетингу ячменю пивоварного призначення в Україні	258
Монтрін І.І., Бондаренко О.С., Танська Л.В. Особливості використання мерчандайзингу в системі просування підприємств	261
Муштай В.А. Стратегічний розвиток як основа забезпечення конкурентних переваг підприємства	263
Семенова Л.Ю., Даценко В.В. Соціальний маркетинг як інструмент забезпечення соціально-економічної безпеки	266
Солдатенко М.В. Удосконалення маркетингового підходу до управління підприємством	268
Хмельницька К.А. Застосування інструментів маркетингової логістики у	269

митній сфері	
Хурдей В.Д., Гета М.В., Животова А.О. Маркетинг в антикризовому управлінні підприємством	270
СТУДІЯ 4. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	272
Yuliia Horiashchenko The main trends in the development of innovative entrepreneurship in Ukraine	272
Бутенко Д.С. Тенденції та шляхи розвитку готельно-ресторанного бізнесу	274
Ватченко О.Б., Шаранов Р.С. Особливості антикризового управління різних форм суб'єктів господарювання	276
Власенко Я.Г., Грінченко Р.В. Теоретичні засади формування стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства	279
Грицаєнко М.І. Теоретико-методологічні засади формування та використання соціального капіталу аграрної сфери	282
Ільченко В.М., Кисельов В.Р. Ключові проблеми розвитку соціального підприємництва в Україні як шляхи до покращення якості життя громадян	284
Капліна А.І. Молодіжне підприємництво – реалії та перспективи	286
Кошкалда І.В. Органічне виробництво як складова збалансованого розвитку	289
Лещух І.В. Імпортозаміщення як інструмент стимулювання розвитку промислових підприємств	292
Литвиненко А.О., Литвиненко О.Д. Стратегії розвитку в управлінні діяльністю підприємств готельно-ресторанного бізнесу	293
Меджибовська Н.С. Публічні закупівлі в Україні: аналіз за CPV	296
Морозов Р.В., Потанер Л.Д. Теоретичні засади підвищення ефективності збутової діяльності малих та середніх аграрних підприємств	298
Покотило О.О. Основи формування прибутку підприємства	301
Полякова І.В., Грінченко Р.В. Шляхи та напрямки покращення використання необоротних активів	303
Сумець О.М., Догадіна В.Ю. Інноваційні технології і системи в торговельно-посередницькій діяльності	306
Сухоставець А.І. Вплив інновацій на розвиток підприємництва в аграрній сфері	308
Сухоставець А.І., Васильченко М.В. Фінансові аспекти формування виробничого потенціалу аграрних підприємств	310
Худавердієва В.А. Особливості реалізації підприємництва в сільському господарстві	313
Цигікал П.Ф. Особливості оцінки вартості аграрного бізнесу	316
СТУДІЯ 5. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ	318
Бага Л.Г., Порохняк Н.В. Інтелектуальний капітал як національне багатство	318
Бесєдіна Г.Є., Скрипник Д.Ю. Соціально-економічна сутність категорій «трудова потенціал», «трудова ресурси», «персонал»	321
Бутенко Є.В., Іщенко Н.О. Механізм досягнення сталого розвитку –	324

біоекономіка	
Пасемко Г.П., Борисовський І.С. Державне регулювання аграрного ринку	326
Пасемко Г.П., Часовітін І.О. Специфічні особливості землі як засобу виробництва	328
Тірон-Воробйова Н.Б., Тімофєєва В.О. Економічні потреби суспільства та можливості їх задоволення	330
Шевченко С.В., Довгаль С.В. Теорія трудової вартості в еволюції концепцій ціноутворення	331
Шиян Д.В., Севрюкова Є.О. Розвиток персоналу: сучасні підходи та погляди	334
СТУДІЯ 6. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ	336
Hasanova Nargiz Tofik The method of determining rental payments in the agricultural sector	336
Артеменко Я.О., Посиляєва К.І. Методологія факторного аналізу	339
Велієва В.О. Аналіз виробництва соняшника	341
Герасименко Ю.С. Іноземне інвестування в АПК України	343
Герасимчук М.С. Взаємозв'язок економічного аналізу з бухгалтерським обліком	345
Денисенко І.С. Особливості використання земельного консалтингу в Україні	348
Ментей О.С. Проблеми формування ефективної зайнятості сільського населення	350
Посиляєва К.І., Шерстюк С.В. Особливості перспективного економічного аналізу розвитку сільськогосподарських підприємств	352
Хурдей В.Д., Наконечний Д.С. Маркетинговий аналіз у системі антикризового управління підприємством	354
Шерстюк К.Д. Теорія пізнання як методологічна основа економічного аналізу	356
Ярова В.В. Тенденції зміни продуктивності праці у сільському господарстві	358
СТУДІЯ 7. ЛОГІСТИКА	361
Данилян А.Г., Тірон-Воробйова Н.Б. Логістика в аспекті квотування вантажів	361
Довгань Ю.В. Логістичні можливості зростання експорту рослинних олій	363
Матвієнко-Біляєва Г.Л. Значення логістики в розвитку підприємницької діяльності	364
Некрасенко Л.А. Особливості зернової логістики та пошук її альтернативних форм	367
Пудичева Г.О. Обґрунтування врахування аспектів сталого розвитку при оцінці ефективності в енергетичній логістиці	370
Ситник І.В. Обґрунтування напрямків розвитку логістичних систем підприємств регіонального АПК	372
Сумець О.М. Логістичні зони – нові можливості розвитку регіонів	375

СТУДІЯ 8. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ	377
Ахтирцева Г.О. Актуальні питання автоматизації бухгалтерського обліку	377
Бутенко Т.А., Дроб'язко В.В. Блокчейн технології в бухгалтерському обліку	379
Василішин С.І. Розвиток обліково-аналітичного забезпечення ризик-менеджменту як фактор зміцнення економічної безпеки підприємств	381
Гайдар І.Ю. Організація обліку загальновиробничих витрат галузі рослинництва	383
Ковальова О.В., Курганська М. Г. Особливості формування та подання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва	386
Марченко С.О., Рагуліна І.І. Досвід проведення тренінгових занять здобувачів	389
Протасов В.В. Собівартість послуг допоміжних виробництв	392
Рагуліна І.І., Герасимчук М.С. Обліково-аналітичний аспект капітальних інвестицій	395
Рагуліна І.І., Дроб'язко В.В. Організація управлінського контролю на підприємстві	398
Рагуліна І.І., Король Є.Я. Шляхи удосконалення обліку загальновиробничих витрат на сільськогосподарських підприємствах	401
Рагуліна І.І., Нижня А.С. Організація складського обліку виробничих запасів на підприємстві	402
Рагуліна І.І., Ткаченко Ю.О. Діджиталізація бухгалтерського обліку в підприємствах України	405
Сколотій І.В. Податок на доходи фізичних осіб в сучасних умовах	407
Сколотій Л.О. Сучасні теоретичні та методичні аспекти управління дебіторською заборгованістю	410
СТУДІЯ 9. ФІНАНСИ ТА СТРАХУВАННЯ	413
Fursova V.A. Impact of refinancing policy on the stability Ukrainian banking sectors in crisis	413
Аверкина М.Ф., Брень М.П. Фінансова система як система формування та використання фондів грошових коштів	415
Барабаш Л.В. Акценти трансформації податкових систем у постпандемічний період	417
Бержанір І.А. Пріоритетні напрями підвищення ефективності формування капіталу суб'єктів господарювання	420
Бондаренко Н.В., Крохмаль В.О. Особливості рефінансування комерційних банків	422
Волкова О.Г. Податкова політика України в сфері зовнішньоекономічної діяльності	424
Євдокімова М.О. Проблеми банківської системи України	427
Зоря О.П., Мауер Д.Р., Тодорова А.В. Необхідність формування інвестиційних стратегій розвитку аграрного виробництва	430
Колотуха С.М. Розвиток банківського кредитування сільськогосподарських підприємств як умова сталого економічного зростання аграрного сектора економіки	432

Маркусенко М.В. Валютні стратегії підприємств: особливості формування	435
Мельник К.М. Управління кредитним ризиком як запорука фінансової безпеки банку	438
Несторенко Т.П., Златьєва В.В. Вплив карантинних обмежень на банківську сферу в Україні	440
Ніколайчук Т.О. Інструменти фінансової підтримки екологоорієнтованих суб'єктів господарювання	442
Норік Л.О., Коробейник О.В. Аналіз тенденції та структури страхових премій	445
Худавердієва В.А., Загоруйко С.М. Правові важелі регулювання інвестиційної діяльності в Україні	447
Худавердієва В.А., Миколук О.О. Стан і проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України	450
Худавердієва В.А., Нагорний І.С. Прямі іноземні інвестиції в економіці України	453
СТУДІЯ 10. ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ	456
Кіріченко К.А. Співвідношення рослинництва та тваринництва як фактор підвищення ефективності використання сільськогосподарських земель України	456
Кравчук Т.Ю., Юсипенко О.М. Землекористування прибережних захисних смуг: особливості водних та рекреаційних земельних відносин	459
Макєєва Л.М. Формування ефективного механізму державного регулювання земельних відносин	462
Пасемко Г.П., Бабак Д.Е. Раціональне використання сільськогосподарських земель	464
Поліщук А.С. Інституціональні проблеми формування ринку земельних ділянок власників земельних часток (паїв)	466
Степаненко Т.О. Врахування показників екологізації при природооблаштуванні	468
Третяк А.М., Третяк В.М., Капінос Н.О. Концептуальні засади розвитку земельних відносин в Україні на період до 2030 року	472
Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.І. Інноваційний розвиток землеустрою та землевпорядкування в Україні	475
Третяк Н.А., Сакаль О.В., Третяк М.А. Земельні ресурси як актив ринкової економіки	478
СТУДІЯ 11. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА КОНСАЛТИНГ	480
Нафійак А.М., Mamontova V.D. Computer systems and artificial intelligence	480
Нафійак А.М., Moroz A.P. Formation of strategic prospects for informatization of enterprises	481
Артемчук Л.М. Ключові моменти діджиталізації	483
Бутенко Т.А., Сирий В.М. Вдосконалення змішаної моделі аграрного консалтингу в Україні	484
Дьоміна В.М. Обробка великих обсягів даних за допомогою числових моделей опису реальності за умов зростання їх невизначеності при	486

управлінні регіоном	
Кавун Г.М. Використання методів економіко–математичного моделювання розрахунку оптимального розподілу мінеральних добрив	489
Лобода О.М. Удосконалення методики розробки та управління ІТ-проектами	492
Михальчук Л.В., Касьян Л.Д. Інтерактивні методи навчання здобувачів освіти, як прогресивна освітня технологія	494
Норік Л.О., Чернікова П.М. Інформаційні технології в навчанні дисциплін математичного циклу	497
Сардак С.Е., Соболева А.О. Діджиталізація світової економіки	499
Синявіна Ю.В. Цифрові технології у тваринництві як чинник ефективного розвитку галузі	501
Терещук Н.В. Інформаційні технології в управлінні готельно-ресторанним бізнесом	504
Томашук І.В., Кравець В.М. Яку ІТ-професію краще обрати?	507

- *фіскальні*, зокрема, пільгове оподаткування прибутку, що реінвестується в модернізацію основних фондів; інвестиційні податкові кредити (відтермінування сплати податку) при реалізації проектів імпортозаміщення; тимчасове пільгове 30 оподаткування підприємств, які займаються виробництвом інноваційної імпортозаміщувальної продукції;

- *інструменти торговельної політики* – розширення застосування нетарифних методів регулювання, дозволених СОТ, зокрема спрощення процедур ліцензування, сертифікації, технічних регламентів, фітосанітарних норм та ін.;

- *організаційні* – забезпечення режиму оперативного вирішення проблем, пов'язаних з отриманням дозвільної документації, відведенням земельних ділянок, підключенням до комунікацій новостворюваних виробництв.

Дієвим інструментом політики імпортозаміщення є державні замовлення. Використання цього інструменту дозволить цілеспрямовано розвивати стратегічно важливі виробництва у сегменті проміжного споживання і валового нагромадження основного капіталу.

Список використаних джерел:

1. Переробна промисловість регіонів України: проблеми та перспективи розвитку: монографія / ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України”; наук. ред.: С. О. Іщук. Львів, 2020. 341 с. (Серія «Регіони: моніторинг, прогнози, моделі»). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20200002.pdf>

2. Оцінка імпортозалежності економіки України (за сегментами споживання продукції переробної промисловості): науково-аналітична доповідь / [С.О. Іщук, Л.Й. Созанський]; НАН України. ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього Національної академії наук України”. – Львів, 2018. – 42 с.

УДК 338.48

А.О. Литвиненко канд. екон. наук, доцент

l_alisha@ukr.net

**Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, Україна**

Литвиненко О.Д. канд. екон. наук, доцент

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ, Україна

Стратегії розвитку в управлінні діяльністю підприємств готельно-ресторанного бізнесу

У сучасних кризових умовах національної економіки, коли система управління обмежена у використанні фінансових ресурсів, слід швидко реагувати на мінливість та невизначеність в економічному середовищі, тому важливим є використання світового досвіду в ефективному управлінні

суб'єктом господарювання. Проблематика суспільно-політичних проблем економіки України вимагає власного наукового вирішення сучасних проблемних аспектів, які повинні вирішуватися в межах сформованої стратегії розвитку підприємства, враховуючи закономірності розвитку ринкової економіки, галузі регіону, впливів зовнішнього та внутрішнього середовища

Умови ведення бізнесу в готельно-ресторанній галузі характеризуються збільшенням конкуренції, відповідно, ринок пропозиції послуг з розміщення та організації харчування збільшується, тому обумовлюється потреба у доцільності розробки стратегій розвитку як на короткостроковий термін, так і на довгострокову перспективу з метою пошуку резервів для підвищення обсягів діяльності та пошуку вигідних споживачів.

А. М. Баранович пропонує термін «стратегія розвитку підприємства» визначати як довготривалий план управління, який спрямовується на виконання певних цілей та напрямів діяльності з метою ефективного використання наявного майна для забезпечення сталого розвитку [1].

М. О. Корнілевська процес розробки стратегії рекомендує здійснювати за такими етапами: аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища; формування стратегічних альтернатив, що враховують різні стани зовнішнього середовища, наявних ресурсів і поставлених завдань; оцінка запропонованих стратегічних альтернатив; вибір однієї з найкращих (декілька найкращих) стратегій, що використовуватиметься у діяльності підприємства [2].

М. Ю. Лайко вибір стратегії пропонує проводити за такими етапами: визначення методів забезпечення зростання підприємства; встановлення прийнятної стратегії ринкової диверсифікації відповідно до позиції на конкурентному ринку [3].

Серед стратегій розвитку, які підприємства готельно-ресторанного бізнесу мають можливість застосовувати, виділяють:

стратегія концентрованого зростання, що полягає у зміні виду послуги або ринку. За таких умов підприємства готельно-ресторанного бізнесу здійснюють поліпшення послуг, що пропонуються, або пропонують нові види послуг з метою зміцнення власного статусу на конкурентному ринку;

стратегія інтегрованого розвитку – передбачає розширення видів діяльності шляхом доповнення переліку послуг, що пропонуються суб'єктами дослідження;

стратегія диверсифікації діяльності – застосовується у випадку, якщо підприємства готельно-ресторанного бізнесу не мають змоги розвиватися на існуючому рівні (з переліком видів послуг, що є на підприємстві);

стратегія перегруповування сил – застосовується з метою підвищення ефективності з відновленням функціонування на якісно новому рівні, що передбачає структурну перебудову діяльності підприємства, яка спрямована на оновлення видів послуг відповідно до вимог сучасного попиту споживачів [4].

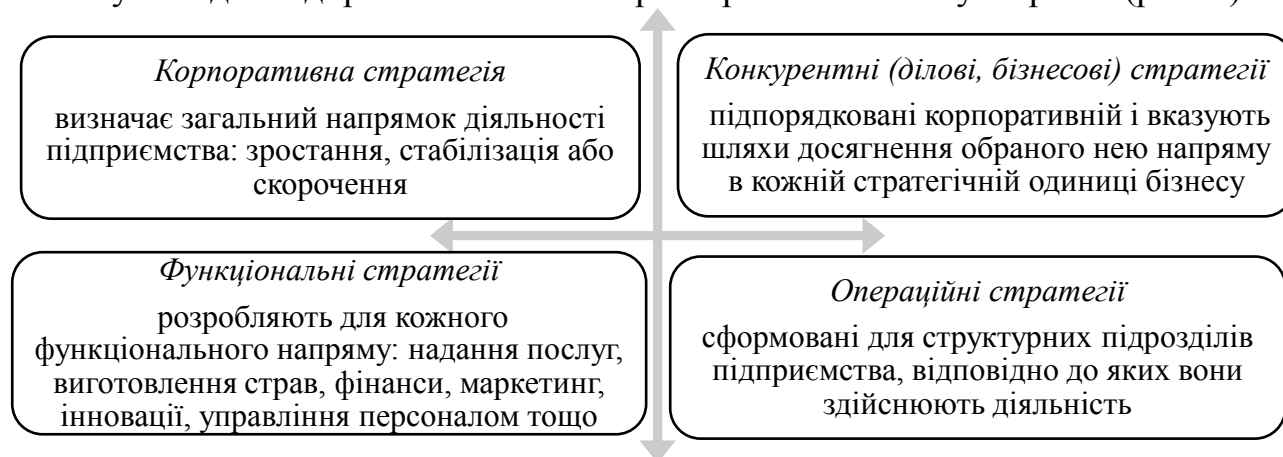
Під час розробки стратегії досліджувані підприємства повинні враховувати норми, які встановлені на державному та регіональному рівні, а також структуру управління, що впливають на формування власної стратегії.

Характеристику стратегій суб'єктів підприємництва наведено у табл. 1.

Характеристика стратегій розвитку підприємств готельно-ресторанного бізнесу

Назви стратегій	Положення всередині галузі	Шляхи розвитку підприємства
<i>I група - стратегії концентрованого зростання</i>		
Посилення позиції на ринку	Існуючий стан	Пошук нових можливостей покращення свого положення на ринку
Розвитку ринку	Існуючий стан	Пошук нових ринків надання послуг
Розвитку послуги	Існуючий стан	Продуктові інновації (нові послуги)
<i>II група - стратегії інтегрованого зростання</i>		
Зворотної вертикальної інтеграції	Нове	Інтеграція з клієнтами
Прямої вертикальної інтеграції	Нове	Інтеграція з туристичними фірмами тощо
<i>III група – стратегії диверсифікованого зростання</i>		
Центрованої диверсифікації	Існуючий стан	Пошук нових можливостей
Горизонтальної диверсифікації	Існуючий стан	Надання нових послуг, виходячи з наявних можливостей
Конгломератної диверсифікації	Існуючий стан	Використання технологій для надання різних нових (нових) видів послуг
<i>IV група – стратегії скорочення</i>		
Ліквідації	Граничний випадок стратегії скорочення, коли неможливо продовжувати подальше виробництво	
«Збирання врожаю»	Змінюється	Скорочення витрат і повний розпродаж майна
Скорочення	Змінюється	Закриття або продаж окремих підрозділів
Скорочення витрат	Існуючий стан	Зниження витрат, підвищення продуктивності, припинення надання збиткових послуг

У сучасних умовах виділяють стратегії [4, 5, 6], які ефективно можна застосувати для підприємств готельно-ресторанного бізнесу України (рис. 1.)

Рис. 1. Структура стратегій підприємств готельно-ресторанного бізнесу

Таким чином, незважаючи на той факт, що сучасна економічна ситуація характеризується високим ступенем невизначеності та ризику, сутність концепції стратегічного розвитку підприємств готельно-ресторанного бізнесу